

Umhverfis- og auðlindaráðuneyti
Skuggasundi 1
101 Reykjavík

20.1.2020
2019-01-641/0.11.2

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi um Hálandisþjóðgarð

Landsnet vísar til auglýsingar á samráðsgátt stjórnvalda um drög að frumvarpi um Hálandisþjóðgarð (mál nr. 317/2019). Landsnet hefur á fyrri stigum málsins gert ýmsar athugasemdir við textadrög þverpólitískrar nefndar um stofnun þjóðgarðs á miðhálandinu og hefur að hluta verið tekið tillit til þeirra athugasemda í 1. mgr. 11. gr. frumvarpsdraganna varðandi núverandi raforkuflutningsvirki. Hins vegar hefur ekki verið tekið tillit til ábendinga Landsnets varðandi framtíðaruppbyggingu flutningskerfisins heldur er í 4. mgr. 11. gr. draganna lagt til að lagt nýjar háspennulínur í lofti verði ekki leyfðar innan þjóðgarðs á miðhálandinu. Landsnet telur að tillagan hafi veruleg áhrif á möguleika til framtíðaruppbyggingar flutningskerfis raforku.

Samkvæmt athugasemdum við 4. mgr. 11. gr. frumvarpsdraganna er tillagan í samræmi við þingsályktun nr. 26/148 um stefnu stjórnvalda um uppbyggingu flutningskerfis raforku sem samþykkt var á Alþingi 11. júní 2018. Í kafla A í umræddri stefnu, sem fjallar um almenn atriði er varða uppbyggingu flutningskerfisins, er m.a. kveðið á um að skoða skuli að hve miklu leyti megi nýta jarðstrengi með hagkvæmum hætti við uppbygginguna. Þá er jafnframt tekið fram að ekki verði ráðist í línulagnir yfir hálandið. Af greinargerð þingsályktunarinnar virðist mega ráða að þar hafi verið horft til þess að ýmsar tækniframfarir hafi átt sér stað á síðustu árum á sviði jarðstrengja og að ástæða væri til að kanna enn frekar möguleika á því sviði miðað við íslenskar aðstæður og að teknu tilliti til jafnvægis milli efnahagslegra, samfélagslegra og umhverfislegra þátta. Í kafla B í þingsályktuninni er kveðið á um að atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið skuli láta gera óháða og sjálfstæða rannsókn á áhrifum mismunandi tæknilegra lausna á lagningu raflína.

Landsnet bendir á að á samráðsgátt stjórnvalda hefur verið til kynningar skýrsla um jarðstrengi í flutningskerfi raforku. Skýrslan er unnin á grundvelli áðurgreindrar þingsályktunar. Í samantektarkafli skýrslunnar kemur m.a. fram að þar sem að jafnaði er aðeins hægt að leggja um 5% nýrra 220 kV flutningslína í jörðu, sé ekki hægt að notast við jarðstrengi til að koma að fullu í veg fyrir neikvæð áhrif nýrra 220 kV flutningslína á ásjón. Meginniðurstaða skýrslunnar er að hinar miklu lengdatakmarkanir jarðstrengja á hæstu spennustigum flutningskerfis raforku leiði af sér að notkun svo stuttra jarðstrengskafli muni ekki hafa veruleg áhrif á afhendingaröryggi, raforkuverð, umhverfiskostnað eða byggðapróun. Skýrslan er liður í boðuðu endurmati á þeim viðmiðum og meginreglum sem er að finna í stefnu stjórnvalda um lagningu jarðstrengja og loftlína.

Tillaga um bann við loftlínur er ekki í samræmi við þær væntingar sem skapaðar voru með skýrslu um tillögur og áherslur þverpólitískrar nefndar um Hálandisþjóðgarð. Í skýrslunni kemur m.a. fram, hvað varðar áætlanir um frekari orkunýtingu á miðhálandinu, að nefndin vinni út frá því að málefni orkunýtingar í þjóðgarðinum skuli samræmast áætlunum Alþingis um orkunýtingu og flutning raforku og að tekið verði tillit til þeirra í frumvarpinu. Þá segi að stofnun og rekstur þjóðgarðs á miðhálandinu muni hafa áhrif á landnotkun með þeim hætti að hún beinist að þeim markmiðum og áherslum sem liggja muni til grundvallar þjóðgarðinum. Nefndin telur þó ekki eðlilegt að líta svo á að stefnumörkun og ákvarðanatöku um tiltekin orkunýtingarsvæði eða hugmyndir um orkuvinnslu til framtíðar geti verið á verksviði nefndarinnar. Fremur sé eðlilegra að stefnumörkun um landnýtingu stakra svæða verði unnin út frá ákveðnum forsendum í málsmeðferð stefnumarkandi áætlana sem og í ítarlegri útfærslu í stjórnar- og verndaráætlun í stjórnkerfi þjóðgarðsins. Sú tillaga frumvarpsins að lögbinda bann við nýjum loftlínur innan Hálandisþjóðgarðs gengur mun lengra en þingsályktun Alþingis um framtíðaruppbyggingu flutningskerfisins gerir ráð fyrir.

Eins og fram kemur í fyrri umsögnum Landsnet hvílir á fyrirtækinu sú lagaskylda að gefa árlega út kerfisáætlun sem samþykkt er af Orkustofnun, að undangengnu viðtæku umsagnarferli. Áætlunin hefur m.a. tiltekna stöðu gagnvart skipulagsáætlunum sveitarfélaga. Áætlunin felur annars vegar í sér langtímaáætlun

varðandi þá þætti í meginflutningskerfinu sem fyrirhugað er að byggja upp eða uppfæra á næstu tíu árum og hins vegar framkvæmdaáætlun sem sýnir ákvarðanir um fjárfestingar í flutningskerfinu á næstu þremur árum. Mikilvægt er að tekið sé tillit til þessarar áætlunargerðar og skapað svigrúm til styrkinga á flutningskerfinu í samræmi við langtíma stefnumörkun hennar. Allar sviðsmyndir kerfisáætlunar varðandi það markmið að tryggja sem jafnast aðgengi landsmanna óháð búsetu að hreinni endurnýjanlegri orku fela í sér að framtíðarmannvirki flutningskerfisins munu að einhverju leyti liggja innan marka fyrirhugaðs þjóðgarðs. Ábyrg nýting orkumannvirkja og aðstæður fela í sér að hægt sé að koma raforku á milli landsvæða.

Ljóst má vera að framtíðaruppbygging flutningskerfisins mun að einhverju leyti ná til svæða sem eru innan marka þjóðgarðs. Fyrir liggur að miklar tæknilegar takmarkanir eru á lagningu jarðstrengja í þeim hlutum flutningskerfisins. Með vísan til þessa varar Landsnet eindregið við því að í frumvarpinu sé lagt til bann við loftlínur innan marka þjóðgarðs. Með því er mögulega verið að rýra möguleika til að auka afhendingaröryggi raforkunotenda til framtíðar og hindra skynsamlega nýtingu hreinna orkuaðlinda.

Virðingarfyllt,

Guðmundur I. Ásmundsson, forstjóri.